

מטעמי תורת זילים

הפטרות פרשת קרח – גלגולי נשמת שאול המלך

שמואל הודיע לישראל על המלכת שאול שנאמר "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל כָּל הָעָם הַרְאִיתֶם אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ ה' כִּי אֵין כְּמֹהוּ בְּכָל הָעָם וַיִּרְעוּ כָּל הָעָם וַיֹּאמְרוּ יַחֲזִיק הַמֶּלֶךְ: וַיִּדְבֹּר שְׁמוּאֵל אֶל הָעָם אֶת מִשְׁפַּט הַמֶּלֶכֶה וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר וַיִּנַּח לִפְנֵי ה' וַיִּשְׁלַח שְׁמוּאֵל אֶת כָּל הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ" (שמואל א' י, כד – כה). **אחרי ששאל המלך הציל את אנשי יבש גלעד, הלך שמואל וחיידש את המלכותו שנאמר "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל הָעָם לְכוּ וְנִלְכֶה הַגִּלְגָל וְנַחֲדֹשׁ שָׁם הַמִּלּוּכָה: וַיִּלְכוּ כָּל הָעָם הַגִּלְגָל וַיִּמְלְכוּ שָׁם אֶת שְׁאוּל לִפְנֵי ה' בַּגִּלְגָל וַיִּזְבְּחוּ שָׁם זְבָחִים שְׁלָמִים לִפְנֵי ה' וַיִּשְׁמַח שָׁם שְׁאוּל וְכָל אַנְשֵׁי שְׁרָאֵל עַד מָאד" (שמואל א' יא, יד – טו). **אמנם מלכותו של שאול היתה רק מלכות לשעה (רמב"ן בראשית מט, י) ובסופה שאול הרג את עצמו כאשר ראה שעתיד ליפול במלחמה בידי הפלשתים שנאמר "וַיִּקַּח שְׁאוּל אֶת הַחֶרֶב וַיַּפֵּל עָלָיו" (שמואל א' יא, ד) ונפסקה המלכות ממנו ומזרעו.****

ויש להבין, למה שאול אשר היה המלך הראשון שעמד לעם ישראל, הגיע לידי כך שהיה צריך להמית את עצמו במיתה משונה על ידי חרב?

קין הרג את הבל והקב"ה נתן לו אות כסימן שהפוגע בו ימות

קין והבל הביאו קרבן לה'. הבל הביא מבכורות צאנו וקין הביא זרע פשתן שהוא הגרוע שבפרי האדמה (רש"י בראשית ד, א). כפי שנאמר "וַיְהִי מִקֶּץ יָמַי וַיָּבֵא קֵין מִפְּרֵי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַה': וְהֶבֶל הֵבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוּ וּמִחֶלְבֵהֶן וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ" (בראשית ד, ג – ד). ה' יתברך לא קיבל את מנחתו של קין, וזה גרם לו לקנא באחיו הבל שנאמר "וַיֶּאֱלֶה קֵין וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַר לְקֵין מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו" (בראשית ד, ה) (יספורנו בראשית ד, ה ד"ה ויחר). **ואז כאשר היו קין והבל נמצאים בשדה, קם קין על הבל אחיו והרגו שנאמר "וַיְהִי בְּהִיטָהּ בַשָּׂדֶה וַיִּקַּם קֵין אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ" (בראשית ד, ח). ועל המעשה הזה אמר הקב"ה לקין "וַיֹּאמֶר מָה עָשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה" (בראשית ד, ט).**

ה' יתברך גזר על קין שלא ידור במקום אחד שנאמר "וַיַּעַן וַיִּדַּבֵּר תְּהִיָּה בְּאֶרֶץ" (בראשית ד, יב) (רש"י בראשית ד, יב). קין פחד שכל אדם שימצא אותו יהרגו שנאמר "הֲנִי גֵר שָׂתֵי אֶתִּי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵיךָ אֶסְתַּר וְהִיטִיתִי נֶעַן וַיִּדַּבֵּר בְּאֶרֶץ וְהָיָה כָּל מִצְאֵי תַחְרָגֵנִי" (בראשית ד, יח), לכן "וַיִּשָּׂם ה' לְקֵין אוֹת לְבִלְתִּי הַפּוֹת אֹתוֹ כָּל מִצְאוֹ" (בראשית ד, טו). האות הזאת היתה סימן לכל באי העולם שלא יכו אותו ועל ידה יהיו יראים ממשפט ה' ומדינו. **כי לא הותר דמו של קין כך ש'כל הקודם זוכה בו', אלא אדרבא כל ההורגו עתיד לבוא תחת קין 'נפש תחת נפש' כפי שאמרו רבותינו על ההורג את חברו 'ס'סוף מ'טיפף? טופפון' (פרקי אבות ב, ו) (נבאר מים חיים' לר' חיים מצרנוביץ על בראשית פרק ד, טו ד"ה ויאמר לו ה' לכן כל הורג קין) כלומר שהקב"ה יתבע את מותו של ההורג (ר' עובדיה מברטנורא פרקי אבות ב, ו).**

קין בא על עונשו לאחר שבעה דורות על ידי למך שהרגו בשוגג

לְמֹךְ הָיָה גִיבוֹר וְשֹׁר (פירוש הרוקח) על התורה פרשת שער הפשט ד, כג, 'חומת אנך' להחיד"א בראשית ד, יז ד"ה ויחך לו למך שתי נשים' מרבינו אפרים שהיה מקדמוני אשכנז) **וחכם מאד בכל מלאכת מחשבת (רמב"ן בראשית ד, כג ד"ה אבל נראה בעיני), והוא היה מצאצאיו של קין (עפ"י בראשית ד, יז – יח). למך נשא שתי נשים את עֵדָה וצֵלָה, כאשר עדה היתה למטרת פריה ורביה לכן היתה יושבת לבדה כאלמנה (מדרש רבה' כג, ב, 'מדרש לקח טוב' פסיקתא בראשית ד אות יט) מגונה עליו וסרה מאצלו, ועל שם כך נקראה 'עדה' שהוא תרגום של 'סורה' (רש"י בראשית ד, יט ד"ה עדה). ואילו צֵלָה שתתה כוס של עֵקְרוֹת (מדרש רבה' כג, ב, 'מדרש לקח טוב' פסיקתא בראשית ד אות יט) כדי שתעמוד בתוארה שלא יוכחש מְרָאֵיהָ ויופיה בהריונה (ספר הישר' דף ב ע"ב ד"ה ותחר ותלד עדה) והיתה נמצאת מקושטת לפני למך (מדרש רבה' כג, ב, 'מדרש לקח טוב' פסיקתא בראשית ד אות יט) ככלה (רש"י בראשית ד, יט ד"ה שתי נשים) למטרת התאוה. ועל שם כך היתה נקראת 'צֵלָה' לפי שהיתה יושבת בצילו. ובזה למך נהג כמנהגם של אנשי דור המבול לקחת שתי נשים, אחת למטרה זו ואחת מטרה זו (מדרש רבה' כג, ב, 'מדרש לקח טוב' פסיקתא בראשית ד אות יט).**

קוראים יקרים אנו זקוקים לעזרתכם כדי להדפיס ספר זה לתועלת הרבים!

בעזרת ה' ובשעה טובה ומוצלחת אנו עומדים לפני הדפסת הספר הראשון בסדרת "מטעמי תורת חיים" אשר יכלול את המאמרים שהתפרסמו בעלון. **דעו לכם! אין לנו שום סיוע מוסדי ולכן אנו זקוק לתרומתכם הנדיבה כדי שנוכל להעלות את הדברים שאתם קוראים מידי שבוע על ספר לתועלת הרבים בכל העולם כולו! ניתן לתרום להוצאת הספר ולהנציח את התרומה להצלחה ורפואה או להבדיל לעילוי נשמה. אשרי מי שיהיה לו חלק בהפצת התורה הגדולה הזאת לדורי דורות!** המבקשים לתרום ולהנציח ניתן ליצור קשר ישירות עם המחבר בטלפון 052-7675933 וכן ניתן להעביר תרומה לחשבון הבנק שהוקם אך ורק למטרת מימון הוצאת הספר: שם החשבון חיים לנגר בנק הדואר סניף 001 מספר חשבון 30608503

עדה ילדה ללמד שני בנים שנאמר **וַתֵּלֶד עֶדָה אֶת יִבְל הוּא הִקְיָה אֶבְי יִשָּׁב אֶהֱל וּמְקַנָּה: וְשָׁם אַחֲיוּ יוֹבֵל הוּא הִקְיָה אֶבְי כָּל תַּפְשׁוֹ כְּנֹר וְעוֹגֵב** (בראשית ד, כ – כא), **כלומר שיובל חידש את הכלי שיר** (הרמב"ם וואלי בראשית פרק א ד"ה ושם אחיו יובל) **והיה הראשון שתפס כינור ועוגב** (רש"י בראשית ד, טו) **כאשר למד אביו הוא שלימדו את חכמת הניגון** (רמב"ם בראשית ד, כג ד"ה אבל נראה בעיני). ולעת זקנת צלה ה' פתח גם את רחמה והיא ילדה ללמד בן שנקרא תובל קין כפי שנאמר **"וְצֶלְהָ גַם הוּא יִלְדָה אֶת תּוֹבֵל קִין"** (בראשית ד, כב) (ספר הישר דף ב ע"ב ד"ה ותהר ותלד עדה). **ובזה לא הועיל ללמד מה שהשקה אותה כוס עקריות** (נדעת זקנים בראשית ד, יט, רבינו בחיי בראשית ד, כב ד"ה וצלה גם הוא) **כי הקב"ה רצה להוציא ממנה זרע** (מדרש ילקח טוב פסיקתא בראשית ד אות כב) **שיהיה דור שביעי לקין** (עפ"י רש"י בראשית ד, יט ד"ה ויקח לו למד). ומלאכתו של **"תובל קין"** היתה **"לקטש פל חרש נחשת וברזל"** (בראשית ד, כב) **כלומר הוא היה הראשון** (רמב"ם בראשית ד, יז ד"ה והקרב) **שעשה כלי מלחמה** (מדרש ילקח טוב פסיקתא בראשית ד אות כב) **כפי שלימדו למד אביו** (רמב"ם בראשית ד, כג ד"ה אבל נראה בעיני).

וכאשר היה למד זקן מאוד הוא נעשה סומא כלומר שלא היה יכול לראות בעיניו, לכן תובל קין בנו שהיה נער קטן מאוד היה מוליך אותו (ספר הישר דף ג ע"א ד"ה ויהי מקץ ימים רבים). וכשלמד היה רוצה לצוד חיות, הוא היה לוקח עמו קשת ותובל קין היה אומר לו שהוא רואה חיה באיזה מקום, ואז למד היה מכוון לשם וצד את החיה (מדרש אגדה בראשית אות כב ד"ה תובל קין). יום אחד יצא למד עם בנו לשדה (ספר הישר דף ג ע"א ד"ה ויהי מקץ ימים רבים) כדי לצוד, והיה בנו אוהזו בידו (מדרש תנחומא בראשית יא). **באותה העת היה בנו של אדם הראשון הולך ונבא בשדה לקראתם** (ספר הישר דף ג ע"א ד"ה ויהי מקץ ימים רבים). **ותובל קין טעה וחשב שקין הוא חיה ואמר לאביו שהוא רעה חיה במקום פלוני** (מדרש אגדה בראשית אות כב ד"ה תובל קין) **ושימשוך בקשת** (ספר הישר דף ג ע"א ד"ה ויהי מקץ ימים רבים), **ומיד למד משך בקשת וירה בקין והרגו** (מדרש אגדה בראשית אות כב ד"ה תובל קין).

אז הלכו למד ותובל קין אצל קין ההרוג. ואמר תובל קין ללמד אביו **"לא חיה הרגת, אלא את קין זקנינו הרגתו שיש לו אות במצחו!"** (עפ"י מדרש אגדה בראשית אות כב ד"ה תובל קין). **ומיד אמר למד "וי לי, זקני הוא!"** (מדרש תנחומא בראשית אות יא). **ולמד שהיה סומא** (מדרש אגדה בראשית אות כב ד"ה תובל קין) **חרה לו מאוד בעשותו הדבר הזה** (ספר הישר דף ג ע"א ד"ה ויהי מקץ ימים רבים) **ואז הוא הקה ידיו אז על אז כף על כף** (מדרש אגדה בראשית אות כב ד"ה תובל קין) **מתוך חרטה על מעשיו, ובטעות פגע** (מדרש תנחומא בראשית יא, מדרש הגדול בראשית אות כב ד"ה ויאמר למד לנשו). **בין שתי ידיו** (מדרש אגדה בראשית אות כב ד"ה תובל קין, ספר הליקוט'ם להארי"י ז"ל על הפסוק ויחי שת חמש שנים) **בראשו של תובל קין והרגו** (מדרש תנחומא בראשית יא, מדרש הגדול בראשית אות כב ד"ה ויאמר למד לנשו) **וכך נשארו שם שלושתם במקום אחד** – קין ההרוג, תובל קין ההרוג, ולמד. **ובערב יצאו שתי נשותיו של למד לחפש אותו ומצאו את קין זקנם ותובל קין הרוגים, ואת בעליהן למד הסומא** (מדרש תנחומא בראשית יא, מדרש הגדול בראשית אות כב ד"ה ויאמר למד לנשו).

בעקבות מעשיו של למד נשותיו פרשו ממנו (יילקוט שמעוני בראשית רמז לח, ספר הישר דף ג ע"א ד"ה ויהי כאשר מת קין) **כי היו שונאות אותו על שהמית את קין ואת תובל קין** (ספר הישר דף ג ע"א ד"ה ויהי כאשר מת קין) **וגם פחדו שה' יענישו על שהביא את החרב והרציחה בעולם** (רמב"ם בראשית ד, כג ד"ה אבל נראה בעיני). אך למד היה מפציר בהן להישמע אליו ואמר **"עדה וצלה שמעו קולי נשי למד האזנה אמרתי"** (בראשית ד, כב) **והוסיף "כי איש הרגתי לפצעו וילד לחברתי!"** (בראשית ד, כב), **וכוונתו לומר להן כי מה שהוא הרג את קין ה"איש" וכן את תובל קין ה"ילד", לא היה זה על ידו במויד כך שהפצע והחבורה שלהם יקרא על שמו** (יילקוט שמעוני בראשית רמז לח). **ועוד אמר להן "כי אני זקנתי ועיני כבדו מזוקן ונאעש את הדבר הזה בלי דעת!"** (ספר הישר דף ג ע"א ד"ה ויהי כאשר מת קין). **והוסיף למד לומר "כי שפעתים יקם קין ולמד שפעים ושבועה" (בראשית ד, כד) כלומר אם קין שהרג את הבל במזיד הקב"ה תלה לו שבעה דורות עד שנהרג, אז הוא שהרג בשוגג על אחת כמה וכמה שיתלה לו שבעים ושבעה דורות** (מדרש אגדה בראשית אות כב ד"ה ולכן פירשו ממנו, מדרש ילקח טוב פסיקתא בראשית ד אות כד).

אף על פי כן נשות למד לא נשמעו לו. אז הוא לקח אותן לבית דין אצל אדם הראשון (מדרש תנחומא בראשית יא) ואמר להן **"אם הוא אומר שתפרשו ממני על מה שעשיתי תהיו אתן פטורות!"** (מדרש אגדה בראשית אות כב ד"ה ולכן פירשו ממנו). אז אמרו עדה וצלה לאדם הראשון **"אדוננו, למד זה בעלנו הרג את זקננו!"** (מדרש תנחומא בראשית אות יא) אמר להן אדם הראשון **"אם הקב"ה פורע דינו מן קין מה לכן, הִזְרו לבעליכן!"** (מדרש אגדה בראשית אות כב ד"ה ולכן פירשו ממנו). ואז נשותיו חזרו אליו בעצת אדם הראשון אביהם (ספר הישר דף ג ע"א ד"ה ויהי כאשר מת קין). ובאמת ה' יתברך האריך לקין את אפו כמה דורות (באר מים חיים על בראשית פרק ד, טו ד"ה ויאמר לו ה' לכן כן הורג קין) כי הוא חזר בתשובה על מעשיו שנאמר **"וַיֹּאמֶר קִין אֶל ה' הִנְנִי עֹנֵי מְנֹשָׂא" (בראשית ד, טו) אך בסוף שילם לו רעה כרעתו על אשר עשה להבל אחיו** (ספר הישר דף ג ע"א ד"ה ויהי מקץ ימים רבים) **והתקיים בו "חַרְבָם תְּבוֹא בְלָבָם" (תהלים לו, טו) על ידי למד שהרגו** (מדרש תנחומא פרשת לך לך אות ז). **ודווקא למד דן את דינו, שהוא בחינת מלך** (ספר הליקוט'ם להארי"י ז"ל על הפסוק ויחי שת חמש שנים).

במותו של קין התקיים הפסוק **"שִׁפְפָה דָם הָאֲדָם בְּאֲדָם דָּמוֹ שִׁפְפָה"** (בראשית ט, ו) **כאשר ראשי תיבות "שִׁפְפָה דָם הָאֲדָם" יוצא התיבה 'שדה' כי קין הרג את הבל בהיותם בשדה שנאמר "וַיֹּאמֶר קִין אֶל הָבֶל אָחִיו וַיְהִי בֵּהֵיטֹת בַּשָּׂדֶה וַיִּקָּם קִין אֶל הָבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ"** (בראשית ד, ח), **והתקיים בקין "בְּאֲדָם דָּמוֹ שִׁפְפָה" על ידי למד שהרגו** (ספר הליקוט'ם להרמב"ם וואלי תלמידי חבר להרמב"ם פרק האדם וד' יסודותיו בנושא "יצלם כל אדם" ד"ה בענין מ"ש שופך דם). **והקב"ה רמז לקין שהוא עתיד להיהרג על ידי למד בפסוק "וַיֹּאמֶר לו' ה' לָכֵן כָּל הָרֶג קִין שְׂבָעֵתִים יִקָּם וַיִּשָּׂם ה' לְקִין אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אוֹתוֹ כָּל מִצְאוֹ"** (בראשית ד, טו), **כי למד היה סומא והרי הסומא אינו יכול למצוא דבר והוא צריך אדם אחר שיש לו עינים לראות שיהיה עמו וימצא עבורו. וזה מה שהודיע ה' לקין "לְבִלְתִּי הַכּוֹת אוֹתוֹ כָּל מִצְאוֹ", כלומר שלא ייהרג על ידי מישהו שיכול למצוא, אלא על ידי למד שלא יכול למצוא דבר. וקין לא דקדק בדבריו של הקב"ה להבין כוונתו** (עפ"י מ"ז מבחן אליהו לר' אליהו הכהן מחבר ספר 'שבט מוסר' פרשת בראשית דף ה ע"ב טור ב ד"ה אמנם נראה לפרש).

למד התגלגל בשאלו בן קיש שהיה המלך הראשון של ישראל

נשמת למד חזרה לעולם והתגלגלה בשאלו בן קיש (ישער הגלגלים להארי"י ז"ל בסדר הגלגול ד"ה כי שבעתים יקם קין, ילקוטי תורה להארי"י ז"ל פרשת בראשית על הפסוק 'כי שבעתים', ר"ט ליעקב) כתב די למהר"י צמח בערך ילמד' הוצאת אהבת שלום בהערה שם, 'קהילת יעקב' לר' יעקב יוסל ערך ש"א אות ד ד"ה שאלו המלך, 'קהילת יעקב' לר' יעקב פרדו על ספר מלכים ב' פרק ה' ד"ה ועמנו שר צבא מלך ארם, 'גולל אורי' לר' מאיר ביקיאים ערך ל ד"ה ויחייב נתגלגל למד בשאלו המלך' בשם הרמ"ע מפאנו, 'סדר הדורות' לר' חיאל היילפרין אלף הראשון שצה ד"ה למד נתגלגל). **ועל אף שנשמתו של למד היתה בתחילה בין אומות העולם, היא התגלגלה בתוך עם ישראל. ודבר זה אפשרי כי מברית העולם ועד ימיו של משה רבינו היו יורדים נשמות גבוהות מאוד לכלל אומות העולם, עד שבא משה רבינו והתפלל לפני הקב"ה ואמר "וַיִּפְלְאוּ אֲנִי וְעַמִּי מִכָּל הָעַם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה" (שמות לג, טו) וכוונתו שלא ירדו עוד נשמות גבוהות לעובדי עבודה זרה ולא תשרה שכינה עליהם. לכן כל הנשמות שהיו בדורות הראשונים באו אחר כך בתוך בני ישראל** (תפארת שלמה פרשת וירא על הפסוק 'וישכם אברהם בבקר' בשם כתבי הארי"י ז"ל. וראה בזה יחסד אברהם לר' אברהם אולאי זקנו של החיד"א מעין שיש נהר טו ד"ה על זה התפלל).

לכן למד זה אותיות 'מלך' (ילקוטי תורה להארי"י ז"ל פרשת בראשית על הפסוק 'כי שבעתים', ישער הגלגלים להארי"י ז"ל בסדר הגלגול ד"ה כי שבעתים יקם קין, 'קהילת יעקב' לר' יעקב יוסל ערך ש"א אות ד ד"ה שאלו המלך, 'גולל אורי' לר' מאיר ביקיאים ערך ל ד"ה ויחייב נתגלגל למד בשאלו המלך' בשם הרמ"ע מפאנו, 'חיי עולם' לר' שמואל שמעלקא טוביש פרשת בראשית אות פה ד"ה ויולד לחנוך, 'תפארת שלמה' פרשת וירא על הפסוק 'וישכם אברהם בבקר' בשם כתבי הארי"י ז"ל) **כנגד שאלו שהיה המלך הראשון של ישראל** (ילקוטי תורה להארי"י ז"ל פרשת בראשית על הפסוק 'כי שבעתים', ישער הגלגלים להארי"י ז"ל בסדר הגלגול ד"ה כי שבעתים יקם קין, ר"ט ליעקב) כתב די למהר"י צמח בערך ילמד' הוצאת אהבת שלום בהערה שם בשם צמח, 'גולל אורי' לר' מאיר ביקיאים ערך ל ד"ה ויחייב נתגלגל למד בשאלו המלך' בשם הרמ"ע מפאנו, 'תפארת שלמה' לר' שלמה מרדאסק פרשת וירא על הפסוק 'וישכם אברהם בבקר' בשם כתבי הארי"י ז"ל) **כי למד התהפך למלך** (חיי עולם' לר' שמואל שמעלקא טוביש פרשת בראשית אות פה ד"ה ויולד לחנוך). **ומטעם זה ממש שאלו המלך זכה למלכות למרות שהמלוכה שייכת לדוד המלך עליו השלום, אלא שהוא היה גלגול 'למד' בחינת אותיות 'מלך'** (אדם חיה ותולדותיה לר' מנחם איכנשטיין מודיטשוב חלק ש"פ קעה ד"ה ילמד מבחינתו בשם הארי"י ז"ל).

עם ישראל ביקשו ששמואל ימליך עליהם מלך שנאמר "עֲתָה שְׂמִיחָה לָנוּ מִלְּךָ לְשִׁפְטוֹנוּ כְּכֹל הַגּוֹיִם" (שמואל א' ח, ט). אז אמר הקב"ה לשמואל "וַיֹּאמֶר ה' אֶל שְׂמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹלִי וְהִמְלַכְתָּ לָּהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל לָכוּ אִישׁ לְעֵירוֹ" (שמואל א' ח, טב). **ובתיבות "והמלכת להם מלך" כפל הקב"ה את הלשון, כי ביקש לרמוז לשמואל הנביא על שאול שראוי למלוך על ישראל כפי שהוא מופיע בפסוקים מיד אחר כך "ויהי איש מבנימין וישמו קיש בן אביאל בן צרוך בן בכורת בן אפיח בן איש ימיני גבור חיל: ולו היה בו נשמו שאול בחור נטוב ואין איש מבני ישראל טוב מבניו" (שמואל א' ט, טו - טז). והרמז בדבריו של הקב"ה זה בתיבה "מלך" שהיא אותיות "למך" גלגולו של שאול. אך שמואל לא הבין את הרמז, ושלח את ישראל לעירם עד שגלה לו הקב"ה מיהו המלך שנאמר "וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל לָכוּ אִישׁ לְעֵירוֹ" (שמואל א' ח, טב) (קהלת יעקב לרי' יעקב פרדו פרק ח דף פד ע"א טור ב ד"ה ויאמר ה' אל שמואל).**

שנות האדם קצובים לו מעת בריאתו, בין הרבה ובין מעט. ומי שמת בזמן מועט משלימים לו שנותיו בגלגול הבא. ואם הוצרך להתגלגל שוב בעולם אז מחלקים לו את שנותיו בין גלגוליו. ולפעמים אדם שמעביר על מדותיו זוכה לקבל שנים מאדם אחר שמת בקיצור שנים (ראה גמי חגיגה דף תחילת ע"א) (זרע יצחק לרי' יצחק חזקיהו ברבא שמואל א' על הפסוק 'בן שנה שאול במלכו' בשם האר"י ז"ל בספר הגלגולים). **והנה שאול המלך היה גלגול למך, וכל השנים הראשונות שלמלכותו של שאול היו סיום שנות חייו של למך כפי שנקבע לו מעת תחילת הבריאה. ואחר כך שאול נכנס לשנותיו העצמיות כפי שנקבעו לו בתחילת הבריאה, לכן נאמר עליו "בן שנה שאול במלכו" (שמואל א' יג, א). שהכוונה כי שאול היה באותה העת "בן שנה" מהשנים שנקבעו לו ולא מהשנים שנקבעו ללמך שכבר נשלמו שנותיו (זרע יצחק לרי' יצחק חזקיהו ברבא שמואל א' על הפסוק 'בן שנה שאול במלכו' בשם ר' אברהם בן מוסא. וראה מלבי"ם שמואל א' יג, א שכתב כי לא מצאו המפרשים פירושי לפי הפסוק ללמך זה שלעל).**

למך לימד את חכמת הניגון, ועל ידי כן בנו יובל (רמב"ן בראשית ד, כג ד"ה אבל נראה בעיני) חידש את כלי השיר (הרמ"ד וואלי בראשית א ד"ה ושם אחיו יובל) והיה הראשון שניגן בכינור ועוגב (רש"י בראשית ד, טו) שנאמר "וְשֵׁם אֶחָיו יוֹבֵל הוּא הָיָה אֲבִי כָל תַּנְשֵׁי פְנוֹר וְעוֹבָב" (בראשית ד, טא). והנה שאול המלך שהיה גלגולו של למך (ישעיהו הגלגולים להאר"י ז"ל בסדר הגלגול ד"ה כי שבעתים יקם קין, וליקוטי תורה' להאר"י ז"ל פרשת בראשית על הפסוק 'כי שבעתים, ורנו לעיב' כתב די למהר"י צמח בערך 'למך' הוצאת אהבת שלום בהערה שם) נזקק בעצמו לכלי הכינור, כי היתה אווזת בו 'רוח רעה' ועבדיו הציעו לו להעבירה על ידי ניגון פלי הכינור שנאמר "וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי שְׂאוּל אֲלֵיו הִנֵּה נָא רוּחַ אֲלֵקִים רָעָה מְבַעֲתָ: יֹאמֶר נָא אֲדֹנָי עֲבָדֶיךָ לְפָנֶיךָ יִבְקָשׁוּ אִישׁ יָדָע מִנֶּגַע פְּנֹר וְהִיָּה בְּהִיּוֹת עֲלֶיךָ רוּחַ אֲלֵקִים רָעָה וְנִגְנָו בְּדָוִד וְטוֹב לָךְ" (שמואל א' טו, טו - טז). ואכן שאול חיפש ומצא את דוד שהיה מנגן לפניו בכינור ועל ידי כן היה מעביר מעליו את הרוח רעה שנאמר "וְהִיָּה בְּהִיּוֹת רוּחַ אֲלֵקִים אֶל שְׂאוּל וְלָקַח דָּוִד אֶת הַכֶּבֶד וְנִגְנָו בְּדָוִד וְרוּחַ אֲשׁוּל וְטוֹב לוֹ וְסָרָה מֵעַלְיוֹ רוּחַ הַרְעָה" (שמואל א' טו, טז).

למך הרג את קין בשוגג במושכו בקשת, ושאול המלך שהיה גלגולו היה בטבעו חושש פן יהרוג שוב בשוגג ויחטא כבפעם הראשונה. והנה כאשר שאול המלך בא להילחם בעמלק (יכורסיא דאלהיו לרי' חביב חיים דוד סתהון בפרק 'ביאור שורש נשמת שאול המלך' ד"ה ועל פי דברי) שנאמר "עֲתָה לָךְ וְהִפְתִּיחָה אֶת עֲמֶלְק וְהִחַרְמְתָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ וְלֹא תִחַמַל עָלָיו וְהִמַּתָּה מֵאִישׁ עַד אִשָּׁה מֵעַלְלָו וְעַד יוֹנֵק מִשׁוּר וְעַד שֶׁה מִנְּמַל וְעַד חֲמוֹר" (שמואל א' טו, ג) אז חלה עליו המצוה לעשות בהם דין ולהחרים מחמת היותו מלך ממש, ובדומה למה שעלה בידו לעשות דין בקין בגלגול הקודם בהיותו 'למך' שהוא בחינת 'מלך' (ספר הליקוטי' להאר"י ז"ל על הפסוק יוחי שם חמש שנים). **ואז שאול המלך פנה אל שבת הקיני וביקש שיסורו מתוך העם עמלקי פן יהרגם בשוגג כבגלגולו הקודם שנאמר "וַיָּבֵא שְׂאוּל עַד עֵיר עֲמֶלְק וַיָּרֵב בְּנַחַל: וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי לָכוּ סֵרוּ וְדוּ מִתּוֹךְ עֲמֶלְקֵי פֶן אֶסְפְּדָ עִמּוֹ וְאֵתָה עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵלּוֹתָם מִמֶּצְרַיִם וַיִּסָּר קִינִי מִתּוֹךְ עֲמֶלְק" (שמואל א' טו, ה - ו) (יכורסיא דאלהיו לרי' חביב חיים דוד סתהון בפרק 'ביאור שורש נשמת שאול המלך' ד"ה ועל פי דברי).**

שאול יצא להילחם בעמלק ונהפך אותו שנאמר "וַיִּדָּף שְׂאוּל אֶת עֲמֶלְק מִחֻרְלָה בּוֹאֲדָף שׁוּר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מִצְרַיִם: וַיִּתְפַּשׂ אֶת אֶגְג מִלְּךָ עֲמֶלְק חֵי וְאֵת כָּל הָעַם הַחֲרִים לְפִי חֶרֶב" (שמואל א' טו, ז - ח). אמנם שאול חמל על אגג שלא כצווי ה' שנאמר "וַיִּחַמַּל שְׂאוּל וְהָעַם עַל אֶגְג וְעַל מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבְּקָר וְהַמִּשְׁנֵי וְעַל הַכֶּרְשִׁים וְעַל כָּל הַטּוֹב וְלֹא אָבֹו הַחֲרִימָם" (שמואל א' טו, ט). בעקבות כך הקב"ה הודיע לשמואל כי הוא ניחם על המלכותו של שאול שנאמר "וַיְהִי דְבַר ה' אֶל שְׂמוּאֵל לֵאמֹר: נִחַמְתִּי כִּי הִמְלַכְתִּי אֶת שְׂאוּל לְמֶלֶךְ כִּי שָׁב מֵאֲחֵרֵי וְאֵת דְּבָרֵי לֹא הִקִּים" (שמואל א' טו, י - יא). **והנה התיבה "למלך" שבפסוק "נחמתי פי המלכתי את שאול למלך" מיותרת, שהיה צריך לומר רק "נחמתי פי המלכתי את שאול" שהרי אם המליכוהו ודאי הוא מלך, אלא כוונת ה' שניחם על שהמליך את שאול אשר קם בישראל ל"מלך" מבחינת 'למך' (ישעיהו הגלגולים להאר"י ז"ל בסדר הגלגול ד"ה כי שבעתים יקם קין בהנה המהר"י צמח, ורנו לעיב' כתב די למהר"י צמח בערך 'למך' הוצאת אהבת שלום בהערה שם).**

שאול המלך המית את עצמו בחרב כי התחייב מיתה על הריגת קין

שאול המלך ידע שהוא גלגול למך ושהתחייב מיתה על שהרג את קין בגלגול הקודם (ישעיהו הגלגולים להאר"י ז"ל בסדר הגלגול ד"ה כי שבעתים יקם קין, 'גולל אורי' לרי' מאיר ביקיאים ערך ל ד"ה יאח"כ נתגלגל למך בשאול המלך' בשם הרמ"ע מפאנו) ולכן כאשר רדפו אחריו הפלשתים הוא לקח חרב ונפל עליה שנאמר "וַיִּקַּח שְׂאוּל אֶת הַחֶרֶב וַיַּפֵּל עָלֶיהָ" (שמואל א' לא, ד) (ליקוטי תורה' להאר"י ז"ל פרשת בראשית על הפסוק 'כי שבעתים יקם קין, 'גולל אורי' לרי' מאיר ביקיאים ערך ל ד"ה יאח"כ נתגלגל למך בשאול המלך' בשם הרמ"ע מפאנו, 'חיי עולם' לרי' שמואל שמעלקא טוביש פרשת בראשית אות פה ד"ה ויולד לחנוך, 'תפארת שלמה' פרשת וירא על הפסוק 'וישכם אברהם בבקרי' בשם חתבי האר"י ז"ל, 'קהלת יעקב' לרי' יעקב פרדו על מלכ"ב ב פרק ח ד"ה ועמנו שר צבא מלך ארם) **ובזה תיקן את מעשה הריגת קין (ישעיהו הגלגולים להאר"י ז"ל בסדר הגלגול ד"ה כי שבעתים יקם קין, 'קהלת יעקב' לרי' יעקב פרדו על שאול המלך, 'גולל אורי' לרי' מאיר ביקיאים ערך ל ד"ה יאח"כ נתגלגל למך בשאול המלך' בשם הרמ"ע מפאנו) ותוקנה נשמתו של למך (תפארת שלמה' פרשת וירא על הפסוק 'וישכם אברהם בבקרי' בשם חתבי האר"י ז"ל).**

שאול התחייב ליפול בחרב, גם כי שפך את דמם של נוב עיר הכהנים שנאמר "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְדָוִד אֲתָה סֵב אֵתָהּ וַיִּפְּעוּ בְּכַהֲנִים וַיִּסַּב דָּוִד אֶת הַאֲדָמִי וַיִּפְּעוּ הוּא בְּכַהֲנִים וַיָּמָת בַּיּוֹם הַהוּא שְׁמֹנִים וְחַמְשָׁה אִישׁ נֶשֶׂא אֶפֶד בָּד: וְאֵת נֹב עִיר הַכַּהֲנִים הִפָּה לְפִי חֶרֶב מֵאִישׁ וְעַד אִשָּׁה מֵעוֹלָל וְעַד יוֹנֵק וְשׁוֹר וְחֲמוֹר וְשֶׁה לְפִי חֶרֶב" (שמואל א' כב, יח - יט) (מדרש אליהו למחבר 'שבת מוסרי' פרשת אמור דף קלג ע"ב טור ב ד"ה אמנם אם נאמר). **לכן נסמך הפסוק "דמיהם בם" (ויקרא כ, כז) לפסוק "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכַּהֲנִים" (ויקרא כב, א) כדי לרמוז על שאול ובניו שנהרגו במלחמה מסיבת דמם של נוב עיר הכהנים (חוט של חסד למחבר 'שבת מוסרי' פרשת אמור דף קא ע"א ד"ה אמור כתיב לעיל). וכן כשהראה הקב"ה למשה רבינו דור דור ודורשיו, ראה משה גם את שאול ובניו נופלים בחרב. אז אמר משה "מלך ראשון שיעמוד על בניך ידקר בחרב!?! וענה לו ה' יתברך "יולי אתה אומר? אמור אל הכהנים שהרג שהם מקטרגים!?! אמנם מה שהתחייב שאול מיתה בעבור נוב עיר הכהנים היה שיהרגו אותו אחרים, אך שאול הוסיף והרג את עצמו כדי לתקן גם את הריגת קין בגלגולו הקודם (גולל אורי לרי' מאיר ביקיאים אות למ"ד ד"ה אמר המטאפי).**

למך לימד את בנו תובל קין (רמב"ן בראשית ד, כג ד"ה אבל נראה בעיני) להכין כלי מלחמה (מדרש 'ליקח טוב' פסיקתא בראשית ד אות כב) וכך הביא את החרב והרציחה בעולם (פניי ירמב"ן בראשית ד, כג ד"ה אבל נראה בעיני). ועתה שאול שהיה גלגולו של למך, נהרג בעצמו על ידי 'החרב' שנאמר "וַיִּקַּח שְׂאוּל אֶת הַחֶרֶב וַיַּפֵּל עָלֶיהָ" (שמואל א' לא, ד) (פניי הפסוקים בשמואל א' פרק לא א - ח). ויש שלושה פסוקים במסורה - בתורה בנביאים בכתובים - הרומזים יחד על גלגולו ומותו של שאול והם "וַיִּקַּח לוֹ לְמָךְ שְׂפָתַי נְשִׁי" (בראשית א, יט) וכן "וְלוֹ הִכִּין כְּלֵי מָוֶת חֲצִי דְלֵקִים וְפָעַל" (תהלים ז, ד) וכן "וְלוֹ שָׁם בְּשִׁלְשָׁה" (שמואל ב' כג, יח), והכוונה בפסוקים הוא על "למך" אשר לו שפתי שנים עדה וצלה. "וְלוֹ הִכִּין כְּלֵי מָוֶת" מעת שהרג את קין ונפרע ממנו על הריגת הבל. "וְלוֹ שָׁם בְּשִׁלְשָׁה" שהתיבה "שם" ראשי תיבות 'שאול מלך' והתיבה "בשילשה" כנגד שלושת בניו. ואז צירוף הפסוקים רומז כי למך "לו גלגול שאול, ומת בכלי מוות היא חרב, הוא ושלושת בניו" (פסקי הראש"י לרי' פינחס סתהון אות דף ט ע"ב ד"ה זה מדבר).

